

Oponentský posudok habilitačnej práce

Názov habilitačnej práce: Prístupy v skúmaní súcitu

Autor: Mgr. Martina Baránková, PhD.

Odbor habilitačného konania: Psychológia

Oponent: Doc. Mgr. Jakub Rajčáni, PhD.

Predložená habilitačná práca Mgr. Martiny Baránkovej, PhD., má formu vedeckej monografie, v ktorej autorka sumarizuje hlavné teoretické a metodické aspekty skúmania súcitu. Monografia bola publikovaná vo vydavateľstve Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2023. Jej rozsah je 70 strán vrátane zoznamu použitej literatúry. V prvej časti textu sa autorka zamerala na teoretické východiská pri definovaní súcitu. Pozornosť venuje odlíšaniu súcitu od príbuzných konštruktov, ako sú ľútosť či empatia, a tiež dôležitej téme bariér a strachu zo súcitu. Druhá časť publikácie sa viac sústreďuje na metódy merania súcitu v psychologickom výskume. V tejto časti autorka prezentuje aj vlastné výskumy, v ktorých sledovala podnety vyvolávajúce súcit, ako sú obrázky tvárových výrazov ľudí alebo videá zobrazujúce ťažké životné situácie. Ďalej sa zaoberala vyhodnocovaním tvárových výrazov ľudí počas sledovania podnetov vyvolávajúcich súcit, a tiež vzťahom súcitu so sebakritikou participantov. Výskumy, ktoré v práci popisuje, boli publikované vo vedeckých časopisoch ako *Československá psychologie* alebo *Human Affairs* a viaceré z nich boli citované.

V mojom hodnotení habilitačnej práce Dr. Baránkovej by som chcel vyzdvihnúť fakt, že autorka sa tejto téme venuje systematicky a dlhodobo, čoho dôkazom je aj bohatá publikačná činnosť počas viacerých rokov. Jednotlivé publikácie na seba nadväzujú v logickej postupnosti, a teda ich možno považovať za ucelené dielo venované téme súcitu. Práve časti obsahujúce vlastné výskumy autorky boli podľa mňa v rámci knihy najzaujímavejšie.

Na druhej strane niektoré kapitoly by podľa mňa mohli byť rozpracované o niečo podrobnejšie. Napríklad by som ocenil hlbší vhlád do evolučných mechanizmov v súvislosti so súcitom, ktoré autorka komentuje iba stručne, vychádzajúc z textov Paula Gilberta, ktorý sa na evolučné a neurobiologické mechanizmy odvoláva. Za trochu podcenenú tiež považujem kapitolu o budúcom smerovaní výskumu súcitu, kde autorka mohla využiť svoje výskumné skúsenosti a zvýrazniť hlavné výzvy či najzaujímavejšie otvorené otázky, ktorým je potrebné sa v budúcom výskume venovať. Okrem toho mám jednu terminologickú pripomienku: Autorka na viacerých miestach píše o „srdcovej variabilite“, avšak ide o „variabilitu srdcovej frekvencie (heart rate variability)“, keďže ide o rozdiely v dĺžke intervalov medzi údermi srdca. V kardiológii aj psychofyziológii sú aj iné typy variability súvisiace s kardiovaskulárnym systémom, napr. variabilita krvného tlaku a pod.

Otázky:

1. Mohla by autorka v stručnosti vysvetliť, v čom je hlavný prínos nazerania na súcit ako na multidimenzionálny konštrukt, v porovnaní so staršími jednodimenzionálnymi prístupmi? Aké dôsledky vo výskume súcitu má to, ak s ním pracujeme ako s multidimenzionálnym konštruktom?
2. Autorka v texte spomína, že pri podnetoch vyvolávajúcich súcit považuje za vhodnejšie videá. Mohla by autorka zhrnúť výhody a nevýhody rôznych typov podnetov vo výskume súcitu?
3. V súvislosti so vzťahom medzi súcitom a hormónom oxytocínom autorka cituje štúdiu, v ktorej po podaní oxytocínu vzrástlo prežívanie súcitu voči ženám, nie voči mužom. Mohla by autorka vysvetliť viac o mechanizmoch pôsobenia oxytocínu v súvislosti so súcitom? Zaujímavé sa mi zdajú najmä pomerne rozšírené štúdie s intranazálnym podaním oxytocínu, keďže tam ide o experimentálnu intervenciu.

Celkovo považujem habilitačnú prácu a vedecké dielo Dr. Martiny Baránkovej za originálne a vedecky prínosné. Habilitačná práca spĺňa všetky požiadavky kladené na tento typ práce

Univerzita Komenského v Bratislave
Filozofická fakulta

Gondova ulica 2
811 02 Bratislava 1

Katedra psychológie

v odbore psychológia a preto ju odporúčam k obhajobe. Po jej úspešnom absolvovaní navrhujem autorke udeliť vedecko-pedagogický titul docentky.

V Bratislave 19.5.2026

Doc. Mgr. Jakub Rajčáni, PhD.

